

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10.10.2012, sp. zn. 31 Cdo 488/2010, ECLI:CZ:NS:2012:31.CDO.488.2010.1

Číslo: 20/2013

Právní věta: Dopravce podle článku 3 Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě (uveřejněné vyhláškou č. 11/1975 Sb.), který je nutno vykládat ve spojení s článkem 29 této Úmluvy, odpovídá za jednání a opomenutí svých zástupců, pracovníků a všech ostatních osob, kterých použije při provádění přepravy, stejně tak jako za jednání a opomenutí zástupců, pracovníků a všech ostatních osob, kterých použije jeho poddopravce i případný poddopravce tohoto poddopravce. Předpokladem je, že taková osoba jedná v rámci svých pracovních úkolů, přičemž za takové jednání je třeba považovat i její úmyslné jednání, jestliže jednala v rámci uložených pracovních úkolů, i když nejednala v zájmu dopravce, ale svým jednáním, které bylo kvalifikováno jako úmyslný trestný čin, výlučně sledovala vlastní zájmy nebo zájmy třetí osoby. Údaje v nákladním listu zakládají vyvratitelnou právní domněnku o existenci přepravní smlouvy, popřípadě o jejím obsahu; tato skutečnost však neznamená, že by tím byla vyloučena aplikace ustanovení § 610 obch. zák.

Soud: Nejvyšší soud

Datum rozhodnutí: 10.10.2012

Spisová značka: 31 Cdo 488/2010

Číslo rozhodnutí: 20

Číslo sešitu: 2

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Smlouva mezinárodní, Smlouva o přepravě nákladu

Předpisy: předpisu č. 11/1975Sb.

§ 601 obch. zák.

§ 610 obch. zák.

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

K r a j s k ý s o u d v P r a z e r o z s u d k e m z e d n e 1 7 . 1 0 . 2 0 0 8 z a m í t l ž a l o b u v ů č i v š e m ž a l o v a n ý m v p l n é m r o z s a h u (v ý r o k p o d b o d e m I) a r o z h o d l o n á h r a d ě n á k l a d ů ř í z e n í (v ý r o k y p o d b o d y I I , I I I , I V a V) .

S o u d p r v n í h o s t u p n ě v y š e l z e z j i š t ě n í , ž e d n e 2 . 1 . 2 0 0 1 b y l a m e z i ž a l o b k y n í a d r u h ý m ž a l o v a n ý m u z a v ř e n a s m l o u v a , k t e r o u s e d r u h ý ž a l o v a n ý z a v á z a l p r o v á d ě t p r o ž a l o b k y n i j a k o o d e s í l a t e l e p ř e p r a v u v ě c í d l e j e j í c h p o ž a d a v k ů a d i s p o z i c a ž a l o b k y n ě s e z a v á z a l a p l a t i t d r u h é m u ž a l o v a n é m u s j e d n a n o u o d m ě n u . P ř e p r a v a m ě l a b ý t p r o v á d ě n a z H a m b u r k u (S R N) z „ f i r m y “ G H d o V i m p e r k u (Č R) a r e á l u Č S A D – c e l n í h o s k l a d u G . , s . r . o . , p ř í p a d n ě d o p r o d e j n y D T F n a h r a n i č n í m p ř e c h o d u N . Ú .

Dne 3. 11. 2003 si žalobkyně objednala přepravu zboží ze svobodného celního pásma Hamburk do skladu v areálu ČSAD Vimperk, a to „přes FAV“. Téhož dne byla mezi druhým žalovaným a třetí žalovanou uzavřena písemnou formou přepravní smlouva, jejímž předmětem byla přeprava alkoholu a cigaret o hmotnosti 22 tun z místa nakládky GH, M. 3, Hamburg-Freihaven, do místa vykládky CI, a. s., areál ČSAD, Vimperk, v době od 6. 11. 2003 do 7. 11. 2003. Zboží mělo být přepraveno vozidlem s přívěsem, jehož osádku tvořil řidič P. H. Mezi účastníky bylo nesporné, že zboží, které bylo předmětem přepravy, nebylo doručeno příjemci. Dne 8. 11. 2003 oznámil řidič P. H. obvodnímu oddělení Policie ČR ztrátu vozidla i s nákladem. Z rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 22. 3. 2007 soud prvního stupně zjistil, že obžalovaný P. H., který byl vyslán svým zaměstnavatelem společností J., s. r. o., pro náklad zboží do Hamburku, které měl dopravit do Vimperku společnosti CI, a. s., po vzájemné domluvě v přesně nezjištěnou dobu od 3. 11. 2003 do 7. 11. 2003 s obžalovaným V. L., který mu nabídl nejméně 200 000 Kč za to, že umožní při zpáteční cestě na území České republiky odcizit jiným osobám nejméně část zboží, přijel dne 7. 11. 2003 v 19.20 hod., poté co od obžalovaného V. L. obdržel telefonní kontakt na obžalovaného M. F. a po předchozí dohodě se jmenovanými ohledně trasy a doby jízdy i místa a času odstavení kamionu, do Plzně na parkoviště TIR v D. ul. u motorestu Z., kde odstavil kamion Iveco Stralis s návěsem společnosti J., s. r. o.; následně podle předchozí domluvy s obžalovaným M. F. zde počkal na jeho příjezd a předal mu doklady od nákladu s vědomím, že část či celý náklad cigaret, alkoholu, kosmetiky a cukrovinek, podle faktur v celkové hodnotě 4 425 310 Kč, který mu byl svěřen a který převážel, bude odcizen. Obžalovaní F. a N. následně náklad cigaret, alkoholu, kosmetiky a cukrovinek prodali nezjištěné osobě a kamion s návěsem poté odstavili na parkovišti společnosti CAC L. v P., ul. P. O takto získanou blíže nezjištěnou částku se obžalovaní měli rozdělit.

Soud prvního stupně dospěl k závěru, že důkazy provedenými v řízení nebylo prokázáno, že došlo k platnému uzavření přepravní smlouvy mezi žalobkyní a druhým žalovaným, jelikož rámcová smlouva o přepravě ani objednávka neobsahují podstatnou náležitost přepravní smlouvy podle § 610 obch. zák., již je určení zásilky, tedy údaj o tom, jaké konkrétní věci jakého druhu, v jakém množství, případně též v jaké hodnotě měly být druhým žalovaným přepraveny. Z toho důvodu nelze žalobkyni přiznat práva z odpovědnosti za vady ve smyslu čl. 17 Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodní silniční nákladní dopravě, publikované ve Sbírce zákonů pod č. 11/1975 Sb. (dále jen „Úmluva CMR“). Kromě toho byla prokázána existence liberačního důvodu ve smyslu čl. 17 odst. 2 Úmluvy CMR, neboť ztráta zásilky byla způsobena okolnostmi (úmyslným trestným činem), které žádný z žalovaných nemohl odvrátit a jejichž následky odstranit nebylo v jejich moci.

K odvolání žalobkyně V r c h n í s o u d v Praze rozsudkem ze dne 21. 9. 2009 zrušil rozsudek soudu prvního stupně ve vztahu k třetí žalované, řízení zastavil a uložil žalobkyni nahradit třetí žalované náklady řízení (výrok pod bodem I), rozsudek ve výroku pod bodem I v části o zaplacení částky 7 382 713 Kč ve vztahu k první žalované zrušil a řízení v tomto rozsahu zastavil (výrok pod bodem II), rozsudek ve výroku pod bodem I v části o zaplacení částky 4 397 278 Kč ve vztahu k druhému žalovanému zrušil a v tomto rozsahu řízení zastavil (výrok pod bodem III), potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku pod bodem I v rozsahu, ve kterém byla žaloba o zaplacení částky 4 425 310 Kč ve vztahu k první žalované zamítnuta (výrok pod bodem IV), potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve výroku pod bodem II (výrok pod bodem V), změnil rozsudek ve výroku pod bodem I ve vztahu k druhému žalovanému, vůči kterému byla žaloba o zaplacení částky 4 425 310 Kč zamítnuta, tak, že druhý žalovaný je povinen zaplatit žalobkyni částku 4 425 310 Kč (výrok pod bodem VI), změnil výrok o náhradě nákladů řízení před soudem prvního stupně ve vztahu mezi žalobkyní a druhým žalovaným (výrok pod bodem VII), potvrdil rozsudek ve výroku pod bodem V (výrok pod bodem VIII) a rozhodl o náhradě nákladů odvolacího řízení (výroky pod body IX, X a XI).

V odvolání vzala žalobkyně žalobu zpět proti třetí žalované v celém rozsahu, proti druhému žalovanému v rozsahu částky 4 397 278 Kč, a proti první žalované v rozsahu částky 7 382 713 Kč. V rozsahu, v němž vzala žalobkyně žalobu zpět, odvolací soud rozsudek soudu prvního stupně zrušil a

řízení zastavil.

Shodně se soudem prvního stupně odvolací soud zjistil, že dne 2. 1. 2001 byla mezi žalobkyní a druhým žalovaným uzavřena rámcová smlouva o provádění přepravy druhým žalovaným z Hamburku Freihaven od společnosti GH do Vimperku do areálu ČSAD – celního skladu G., s. r. o., nebo do prodejny DTF na hraničním přechodu N. Ú. Tuto smlouvu posoudil jako nepojmenovanou smlouvu podle ustanovení § 269 odst. 2 obch. zák.

Odvolací soud se neztotožnil se závěrem soudu prvního stupně o neexistenci smluvního vztahu mezi žalobkyní a druhým žalovaným a o existenci okolností, podle kterých se žalovaní zprostili své odpovědnosti za předmětnou škodu. Zopakoval důkaz objednávkou přepravy č. N. O.:Vpk 26/2003 ze dne 3. 11. 2003 na objednávku přepravy v termínu 6. 11. 2003 z místa GH Hamburk do místa CI, celní sklad, areál ČSAD Vimperk. Objedávka je určena „firmě“ A. VPK, objednáno je auto o nosnosti 20 tun, podepsána je „firma“ žalobkyně. Z přepravní smlouvy ze dne 3. 11. 2003 uzavřené mezi druhým žalovaným, označeným M. Č. – A., a dopravcem A. V. S., s. r. o., odvolací soud zjistil, že byla uzavřena na přepravu s termínem nakládky dne 6. 11. 2003, s termínem vykládky dne 7. 11. 2003, z místa odeslání Hamburk Freihaven od „firmy“ GH do místa určení CI Vimperk – areál ČSAD, druh nákladu alkohol, cigarety na paletách, hmotnost 22 tun. Kromě dalšího je ujednáno, že řidič nesmí po dobu jízdy opustit vozidlo, jde o citlivé zboží. Smlouva je podepsána druhým žalovaným a třetí žalovanou. Z dokladu označeného Přepravní smlouva ze dne 3. 11. 2003 vystaveného třetí žalovanou, adresovaného první žalované, odvolací soud zjistil, že je požadována přeprava s termínem nakládky dne 6. 11. 2003, termínem vykládky dne 7. 11. 2003, z místa odeslání Hamburk Freihaven od „firmy“ GH do místa určení CI Vimperk – areál ČSAD, druh nákladu alkohol, cigarety na paletách, hmotnost cca 22 tun. Kromě dalších ujednání je sjednáno, že řidič nesmí po dobu jízdy opustit vozidlo, jde o citlivé zboží. Je označeno vozidlo SPZ a řidič P. H.

Odvolací soud na základě shora uvedených skutkových zjištění dospěl k závěru, že mezi žalobkyní jako odesílatelem a druhým žalovaným jako dopravcem došlo podle ustanovení § 610 obch. zák. k uzavření přepravní smlouvy podle objednávky č. N.O.: Vpk 26/2003 ze dne 3. listopadu 2003, vystavené na základě rámcové smlouvy ze dne 2. ledna 2001 Na základě této přepravní smlouvy uzavřel druhý žalovaný přepravní smlouvu s třetí žalovanou. Odvolací soud se neztotožnil se závěrem soudu prvního stupně, že zboží nebylo v předmětné objednávce určeno. Zboží bylo v objednávce určeno požadavkem na přepravu množství 20 tun. Kromě toho vyšlo v řízení najevo, že i z předchozích obchodních vztahů, kdy prováděl pro žalobkyni cca 60 přeprav, bylo druhému žalovanému známo, jaké zboží je přepravováno a že se jedná o alkohol a cigarety. Vědomost druhého žalovaného o druhu přepravovaného zboží je zřejmá z následně uzavřené přepravní smlouvy mezi druhým žalovaným a třetí žalovanou, kde je druh zboží specifikován jako „alkohol, cigarety na paletách“.

Odvolací soud proto posoudil prováděnou přepravu ve smyslu ustanovení § 756 obch. zák. podle Úmluvy CMR. Podle čl. 17 odst. 1 Úmluvy CMR odpovídá dopravce za úplnou nebo částečnou ztrátu zásilky anebo za její poškození. Podle čl. 17 odst. 2 Úmluvy CMR je dopravce zproštěn této odpovědnosti, jestliže ztráta zásilky, její poškození nebo překročení dodací lhůty bylo zaviněno oprávněným, příkazem oprávněného, který nebyl vyvolán nedbalostí dopravce, vlastní vadou zásilky nebo okolnostmi, které dopravce nemůže odvrátit a jejichž následky odstranit není v jeho moci. Podle čl. 3 Úmluvy CMR odpovídá dopravce za jednání a opomenutí svých zástupců a pracovníků a všech ostatních osob, které použije při provádění přepravy, jako za vlastní jednání a opomenutí za předpokladu, že tito zástupci, pracovníci nebo ostatní osoby jednají v rámci svých pracovních úkolů.

Odvolací soud dospěl k závěru, že trestná činnost pracovníka první žalované, řidiče P. H., který se podílel na odcizení zboží během přepravy, není vybočením z jeho pracovních úkolů, za které nenese dopravce, první žalovaná, za kterou odpovídá třetí žalovaná a za kterou odpovídá druhý žalovaný,

odpovědnost. V daném případě došlo ke škodě na zásilce v době, kdy řidič první žalované jednal v rámci pracovních úkolů, kterými bylo přepravit zboží z místa odeslání do místa určení v souladu s přepravními doklady.

Odvolací soud dospěl k závěru, že druhý žalovaný odpovídá žalobkyni za škodu způsobenou odcizením zásilky, jelikož odpovídá i za ty, které pověřil provedením předmětné přepravy. Odpovědnosti ve smyslu čl. 17 Úmluvy CMR se druhý žalovaný nezprostil, jelikož podle čl. 29 Úmluvy CMR se dopravce nemůže odvolávat na ustanovení vylučující nebo omezující odpovědnost, byla-li škoda způsobena úmyslně nebo takovým zaviněním, které se podle práva soudu, u něhož se věc projednává, považuje za rovnocenné úmyslu. V daném případě vznikla škoda úmyslným trestným činem pracovníka první žalované. Odpovědnost dopravce podle čl. 17 odst. 1 Úmluvy CMR je objektivní, proto se druhý žalovaný této odpovědnosti nemůže zprostit prokázáním nedostatku zavinění, ale pouze prokázáním existence liberačních důvodů. Takové však druhý žalovaný v řízení neprokázal.

Výši škody určil odvolací soud ve smyslu čl. 23 odst. 2 a 3 Úmluvy CMR podle faktur předložených zahraničním dodavatelem v uplatněné výši 4 425 310 Kč, přičemž meze náhrady škody podle čl. 23 odst. 3 Úmluvy CMR nebyly překročeny.

Rozsudek odvolacího soudu ve výroku pod bodem VI napadl druhý žalovaný dovoláním. Přípustnost dovolání zakládá na § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř., neboť napadeným výrokem rozsudku odvolacího soudu bylo změněno rozhodnutí soudu prvního stupně ve vztahu k druhému žalovanému ve věci samé.

Dovolatel předně namítá nepřezkoumatelnost napadeného rozhodnutí. V průběhu řízení namítal neplatnost rámcové smlouvy o přepravě ze dne 2. 1. 2001, která měla být uzavřena mezi ním a žalobkyní. Druhý žalovaný opakovaně namítal, že smlouva byla antedatována, což dle jeho názoru způsobuje neplatnost smlouvy z důvodu obcházení zákona, případně z důvodu rozporu s dobrými mravy. Platnost rámcové smlouvy je přitom v celém případě zcela klíčová. Soud prvního stupně argumentaci a důkazy navržené druhým žalovaným opomněl a neplatnost smlouvy dovodil z jiné skutečnosti. Odvolací soud smlouvu posoudil jako platnou a k námitkám uplatněným druhým žalovaným se opomněl vyjádřit. Rozhodnutí odvolacího soudu tak neodpovídá požadavkům § 157 odst. 2 o. s. ř. Jelikož soudy opomněly zohlednit námitky druhého žalovaného a provést příslušné navržené důkazy, je řízení postiženo vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci (§ 241a odst. 2 písm. a/ o. s. ř.).

Dovolatel dále namítá, že mezi ním a žalobkyní neexistoval vztah odesílatele a dopravce ve smyslu Úmluvy CMR, ale vztah zasílatelský ve smyslu § 601 a násl. obch. zák. V takovém případě by zasílatel za odcizení zásilky neodpovídal, jelikož podle § 603 odst. 2 obch. zák. zasílatel odpovídá za škodu na převzaté zásilce vzniklou při obstarávání přepravy, ledaže ji nemohl odvrátit při vynaložení odborné péče.

Pro případ, že by se Nejvyšší soud neztotožnil s výše uvedenými námitkami, namítá dovolatel dále nesprávnou aplikaci čl. 3 Úmluvy CMR, podle něhož dopravce odpovídá za jednání a opomenutí svých zástupců a pracovníků a všech ostatních osob, kterých použil při provádění přepravy, jako za vlastní jednání a opomenutí za předpokladu, že tito zástupci, pracovníci nebo ostatní osoby jednají v rámci svých pracovních úkolů. Dovolatel namítá, že řidič P. H. není osobou, kterou by dovolatel při provádění přepravy použil. Z toho důvodu druhý žalovaný ani neodpovídá a nemůže odpovídat za škodu, kterou tato osoba způsobila. Za „ostatní osoby“ nelze považovat poddopravce poddopravce a jeho zaměstnance, případně další osoby v řetězci poddopravců.

Odvolací soud dále dospěl k závěru, že trestná činnost řidiče P. H., tedy zaměstnance první žalované,

není vybočením z pracovních úkolů. Smyslem čl. 3 Úmluvy CMR je zprostit odpovědnosti osobu dopravce v případě, že osoba, za kterou by dopravce jinak odpovídal, nejednala v rámci pracovních úkolů. Druhý žalovaný má za to, že krádež spáchaná takovouto osobou je právě typickým případem vybočení z rámce pracovních úkolů.

Dovolatel dále namítá nesprávnou aplikaci čl. 17 odst. 2 Úmluvy CMR, podle níž je dopravce zproštěn odpovědnosti, jestliže byla ztráta zásilky zaviněna okolnostmi, které dopravce nemůže odvrátit a jejichž následky odstranit není v jeho moci. Podle čl. 29 Úmluvy CMR se dopravce nemůže dovolávat zproštění své odpovědnosti podle čl. 17 Úmluvy CMR, pokud byla škoda úmyslně způsobena dopravcem nebo se úmyslného jednání dopustili zástupci nebo pracovníci dopravce nebo jiné osoby použité dopravcem k provedení přepravy a jestliže tito zástupci, pracovníci nebo jiné osoby jednali v rámci svých pracovních úkolů. Dovolatel je totoho názoru, že podmínky aplikace čl. 29 Úmluvy CMR nebyly naplněny, a proto měl odvolací soud dovolatele zprostit odpovědnosti ve smyslu čl. 17 Úmluvy CMR. V tomto ohledu odkazuje dovolatel na rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2004, sp. zn. [32 Odo 1186/2003](#).

Z výše uvedených důvodů dovolatel navrhl, aby Nejvyšší soud rozhodnutí odvolacího soudu v napadeném rozsahu zrušil a věc vrátil odvolacímu soudu k dalšímu řízení.

Žalobkyně ve vyjádření k dovolání uvedla, že posouzení platnosti rámcové smlouvy nebylo v řízení významné, neboť pro posouzení odpovědnosti druhého žalovaného bylo podstatné, zda mezi stranami byla platně uzavřena smlouva o přepravě, protože od ní se odvíjí odpovědnost dopravce za škodu. I kdyby neexistovala rámcová smlouva, nemělo by to význam pro posouzení platnosti smlouvy o přepravě, když odvolací soud tuto smlouvu posoudil jako platnou. Z toho důvodu žalobkyně namítá, že ani případná antedatce rámcové smlouvy nemohla mít význam pro rozhodnutí ve věci. Ve smyslu čl. 3 Úmluvy CMR odpovídá dopravce podle žalobkyně za jakéhokoli prostředníka, kterého použije k uskutečnění dopravy. V opačném případě by se odesílatel nemohl vůbec domáhat vůči nikomu náhrady škody, protože vůči dalším dopravcům není odesílatel ve smluvním vztahu. Pro posouzení odpovědnosti není důležité, zda zaměstnanec dopravce plnil pracovní úkoly, ale zda při způsobení škody jednal v rámci svých pracovních úkolů. Žalobkyně dále souhlasí s odvolacím soudem, že se dopravce nemůže dle článku 29 Úmluvy CMR dovolávat na zproštění své odpovědnosti, byla-li škoda způsobena úmyslně.

K námitce dovolatele, že mezi žalobkyní a druhým žalovaným nebyla uzavřena smlouva o přepravě, ale smlouva obstaravatelská, žalobkyně uvedla, že z objednávky přepravy ani z rámcové smlouvy nelze dovodit, že by druhý žalovaný měl pouze obstarávat přepravu. V objednávce bylo uvedeno „Doprava zboží ze svobodného celního pásma Hamburk do skladu v areálu ČSAD Vimperk“, což znamená, že šlo o smlouvu o přepravě.

Podáním ze dne 6. 12. 2011 se druhý žalovaný vyjádřil k vyjádření žalobkyně k dovolání. V tomto podání opětovně odůvodňoval, proč je dle jeho názoru rozhodnutí odvolacího soudu nepřezkoumatelné a proč je posouzení platnosti rámcové smlouvy ze dne 2. 1. 2001 významné z hlediska posouzení charakteru smlouvy uzavřené na základě objednávky ze dne 3. 11. 2003 (podle druhého žalovaného jde o smlouvu zasílatelskou). Druhý žalovaný dále odkazem na rozhodnutí Nejvyššího soudu (sp. zn. [11 Tdo 561/2010](#), [25 Cdo 2774/2004](#) a [25 Cdo 482/2005](#)) zdůrazňuje, že se odvolací soud dopustil nesprávného právního hodnocení věci, když zločinné jednání řidiče, který se podílel na krádeži zboží, neposoudil jako tzv. exces, na nějž pamatuje Úmluva CMR. Podle druhého žalovaného je nosnou myšlenkou posuzovaných judikátů, že pro posouzení souvztažnosti jednání pachatele a osoby, která jej užívá, je vnitřní účelový vztah škodní činnosti a obchodní činnosti „zaměstnavatele“ či osoby jinak nadřazené. O exces se jedná tehdy, pokud pověřená osoba sice jedná v časové a místní souvislosti s činností „zaměstnavatele“ či osoby jinak nadřazené, ale ve skutečnosti nesleduje cíle a zájmy takové osoby, ale naopak sleduje odlišné cíle vlastní nebo cíle osob třetích.

Nejvyšší soud dovolání zamítl.

Z o d ů v o d n ě n í :

Tříčlenný senát č. 23, který měl podle rozvrhu práce Nejvyššího soudu dovolání projednat a rozhodnout o něm, při úvaze, zda mezi stranami došlo k uzavření smlouvy o přepravě věci, či smlouvy zasílatelské, dospěl k právnímu názoru odlišnému od toho, který byl vyjádřen v rozsudcích Nejvyššího soudu ze dne 10. 7. 2008, č. j. [32 Odo 1676/2006](#)-115, a ze dne 28. ledna 2010, č. j. [23 Cdo 65/2009](#)-175. V označených rozsudcích dospěly senáty č. 32 a 23 k závěru, že v případě, kdy je vystaven nákladní list, se vzhledem k ustanovení § 756 obch. zák. a čl. 4 a 9 odst. 1 Úmluvy CMR, ustanovení § 610 obch. zák. neuplatní a v takovém případě je obsah smlouvy dán údaji, které čl. 6 Úmluvy CMR předepisuje pro nákladní list. V rozsudku ze dne 28. 1. 2010, č. j. [23 Cdo 65/2009](#)-175, pak navíc rozhodující senát dovodil, že Úmluva CMR proces vzniku smlouvy o přepravě věci neupravuje a že v této otázce se tudíž (na základě ustanovení § 629 obch. zák.) uplatní především speciální úprava obsažená v ustanovení § 41 vyhlášky č. 133/1964 Sb., o silničním přepravním řádu, ve znění pozdějších předpisů.

Senát č. 23 proto rozhodl podle § 20 odst. 1 zákona č. 6/2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně některých dalších zákonů, ve znění pozdějších předpisů, o postoupení věci k rozhodnutí velkému senátu občanskoprávního a obchodního kolegia. Velký senát občanskoprávního a obchodního kolegia pak věc projednal a rozhodl o ní v souladu s § 19 a § 20 odst. 1 uvedeného zákona.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) po zjištění, že dovolání bylo podáno ve lhůtě stanovené v § 240 odst. 1 o. s. ř. oprávněnou osobou a že je podle § 237 odst. 1 písm. a) o. s. ř. přípustné, přezkoumal rozsudek odvolacího soudu v napadené části podle § 242 odst. 1 a 3 o. s. ř. z hlediska uplatněných dovolacích důvodů, jimiž je vázán i co se týče jejich obsahového vymezení, přičemž dovodil, že dovolání není důvodné.

V posuzované věci se žalobkyně domáhá náhrady škody způsobené ztrátou zásilky při přepravě zboží silničním motorovým vozidlem ze Spolkové republiky Německo do České republiky. Na přepravní smlouvu, při níž dochází k přepravě zásilek za úplatu silničním motorovým vozidlem, jestliže místo převzetí zásilky a předpokládané místo jejího dodání, jak jsou uvedena ve smlouvě, leží ve dvou různých státech, z nichž alespoň jeden je smluvním státem Úmluvy o přepravní smlouvě v mezinárodním silniční nákladní dopravě (CMR), se aplikuje Úmluva CMR, jíž je Česká republika vázána. Jestliže byla mezi stranami uzavřena přepravní smlouva, je v takovém případě nutno odpovědnost za škodu vzniklou v průběhu přepravy posuzovat podle Úmluvy CMR.

S námitkou dovolatele, že mezi ním a žalobkyní existoval pouze vztah zasílatelský a nikoliv vztah z přepravní smlouvy, se Nejvyšší soud neztotožnil.

Úmluva CMR neřeší všechny otázky spojené s mezinárodní silniční přepravou. Úmluva neupravuje proces vzniku smlouvy o přepravě věci (zásilky, zboží) a její podstatné části. V článku 4 pouze stanoví, že dokladem o uzavření přepravní smlouvy je nákladní list. Chybí-li nákladní list, má-li nedostatky nebo byl-li ztracen, není tím existence nebo platnost přepravní smlouvy dotčena a vztahují se na ni i nadále ustanovení této Úmluvy. V článku 9 pak upravuje, že nákladní list je, pokud není prokázán opak, věrohodným dokladem o uzavření a obsahu přepravní smlouvy, jakož i o převzetí zásilky dopravcem. Údaje v nákladním listu tedy zakládají vyvratitelnou právní domněnku o existenci přepravní smlouvy, resp. o jejím obsahu, tato skutečnost však neznamená, že by tím byla vyloučena aplikace ustanovení § 610 obch. zák.

Nesprávný je i závěr v rozsudku ze dne 28. 1. 2010, č. j. [23 Cdo 65/2009](#)-175, že Úmluva CMR proces vzniku smlouvy o přepravě věci neupravuje a že v této otázce se tudíž (na základě ustanovení

§ 629 obch. zák.) uplatní především speciální úprava obsažená v ustanovení § 41 vyhlášky č. 133/1964 Sb., o silničním přepravním řádu, ve znění pozdějších předpisů. Ač skutečně Úmluva CMR tento proces vzniku přepravní smlouvy neupravuje, nelze aplikovat úpravu v silničním přepravním řádu. Silniční přepravní řád totiž tuto aplikaci vylučuje v ustanovení § 1 odst. 2 písm. c), když stanoví, že silniční přepravní řád neplatí pro přepravy, pro něž platí mezinárodní úmluvy.

Posouzení otázky, zda mezi stranami došlo k uzavření přepravní smlouvy, či smlouvy zasílatelské, jež se Úmluvou neřídí, je tudíž vyhrazeno národním právním řádům, v daném případě českému obchodnímu zákoníku.

Podle ustanovení § 610 obch. zák. smlouvou o přepravě věci se dopravce zavazuje odesílateli, že přepraví věc (zásilku) z určitého místa (místo odeslání) do určitého jiného místa (místo určení), a odesílatel se zavazuje zaplatit mu úplatu (přepravné).

Podle ustanovení § 601 obch. zák. se smlouvou zasílatelskou zavazuje zasílatel příkazci, že mu vlastním jménem na jeho účet obstará přepravu věcí z určitého místa do určitého jiného místa, a příkazce se zavazuje zaplatit zasílateli úplatu.

Zatímco smlouvou o přepravě věci se dopravce zavazuje za úplatu přepravit věc (zásilku), smlouva zasílatelská je druhem smlouvy komisionářské a touto smlouvou se zasílatel zavazuje nikoliv přepravit věc, ale obstarat přepravu věci. Jde tedy o typ smlouvy obstaravatelské.

Toto hledisko je nutno uplatnit i v dané věci.

Z objednávky ze dne 3. 11. 2003 nevyplývá, že by si žalobkyně u dovolatele objednala pouze obstarání přepravy, když v popisu objednávky je uvedeno „Doprava zboží ze svobodného celního pásma Hamburg do skladu v areálu Vimperk, auto nosnost 20t“. Z toho i s ohledem na praxi zavedenou mezi stranami (v řízení bylo zjištěno, že druhý žalovaný prováděl pro žalobkyni v minulosti řadu přeprav) nelze dovodit, že by strany měly v úmyslu uzavřít smlouvu zasílatelskou, naopak to skutečnost svědčí o úmyslu uzavřít smlouvu přepravní.

Pro závěr, zda byla uzavřena smlouva přepravní, a pro posouzení odpovědnosti podle Úmluvy CMR na straně žalované není podstatné, zda byla platně uzavřena i rámcová smlouva ze dne 2. 1. 2001, jelikož odpovědnost za ztrátu zásilky vyplývá z konkrétní přepravní smlouvy. Z toho důvodu je dovolatelova námitka nepřezkoumatelnosti rozhodnutí odvolacího soudu, který se ve smyslu námitek vznášených druhým žalovaným nezabýval platností rámcové smlouvy, nedůvodná. Řízení tudíž namítanou vadou, která mohla mít za následek nesprávné rozhodnutí ve věci, postiženo není.

Jak bylo shora uvedeno, odpovědnost dopravce se v případě uzavřené přepravní smlouvy řídí Úmluvou CMR. Dovolatel namítá, že není za škodu na přepravovaném zboží ve smyslu úmluvy CMR odpovědný, jelikož odvolací soud nesprávně aplikoval čl. 3 a čl. 17 Úmluvy CMR.

Podle čl. 3 Úmluvy CMR odpovídá dopravce za jednání a opomenutí svých zástupců a pracovníků a všech ostatních osob, kterých použije při provádění přepravy, jako za vlastní jednání a opomenutí za předpokladu, že tito zástupci, pracovníci nebo ostatní osoby jednají v rámci svých pracovních úkolů. Dopravce odpovídá na základě tohoto ustanovení za všechny osoby, které byly použity ke splnění smluvních závazků dopravce vyplývajících z přepravní smlouvy. Dopravce proto odpovídá jak za své vlastní zaměstnance, tak za poddopravce a jeho zaměstnance a další poddopravcem použité osoby. V případě, že poddopravce použije dalšího poddopravce, odpovídá dopravce i za tohoto třetího poddopravce v řadě, neboť ten byl použit k provedení přepravy jako tzv. „ostatní osoby“ (srov. i Sedláček, P. Úmluva CMR (komentář). Mezinárodní silniční nákladní doprava. 1. vydání. Praha: 1. Vox, a. s., 2009, s. 81-82). Článek 3 Úmluvy CMR dále stanoví, že osoby, za které dopravce odpovídá, musí jednat v rámci svých pracovních úkolů, přičemž za pracovní úkol řidiče vozidla se považuje přeprava svěřené zásilky. Je nepochybné, že součástí pracovního úkolu není zpronevěra, resp. krádež

převáženého zboží. Dopravce ale ve smyslu Úmluvy CMR odpovídá za takové jednání „použitých osob“, ke kterému došlo v souvislosti s plněním pracovních úkolů. Dopravce je tedy za jednání svých zaměstnanců, resp. osob, které k přepravě vozidla použil, odpovědný i v situaci, kdy tyto osoby jednají v rozporu s příkazy danými zaměstnavatelem, neboť dopravce odpovídá mj. i za řádný výběr svých zaměstnanců, resp. poddopravců. Z toho důvodu je dopravce odpovědný i za krádeže, resp. zpronevěru zboží provedenou „použitými osobami“, pokud jim byla svěřena péče o zboží v rámci plnění přepravní smlouvy. V této souvislosti je totiž nutno vyjít i z článku 29 odst. 2 Úmluvy CMR, který řeší otázku odpovědnosti dopravce v případě úmyslného jednání osob jednajících za dopravce v rámci svých pracovních úkolů. Článek 29 odst. 2 Úmluvy CMR tedy předpokládá, že se v rámci plnění pracovních úkolů tyto osoby dopustí úmyslného jednání, v důsledku něhož dojde ke škodě v důsledku úplné nebo částečné ztráty zásilky anebo v důsledku jejího poškození, či překročení dodací lhůty. Pokud se týká posouzení otázky, kdy jde o jednání zástupců a pracovníků dopravce a všech ostatních osob, kterých použil při provádění přepravy, v rámci plnění pracovních úkolů, a kdy nikoliv, je možno vyjít i z judikatury zahraničních soudů (citace je použita ze shora uvedené publikace Sedláček, P. Úmluva CMR /komentář/. Mezinárodní silniční nákladní doprava. 1. vydání. Praha: 1. Vox, a. s., 2009). V rozsudku BGH ze dne 27. 6. 1985 - I ZR 40/83, publikovaném v Transportrecht 1985, str. 338, rozhodl soud o odpovědnosti dopravce za vzniklou škodu, k níž došlo zadržením zboží na jordánsko-saudskoarabských hranicích z důvodu pašování alkoholu ze strany řidiče. Přestože dopravce výslovným písemným příkazem zakázal svým řidičům pašovat alkohol do islámských zemí, porušil řidič v konkrétním případě tento zákaz a v důsledku toho došlo k zabavení zboží. Nejvyšší spolkový soud přičetl jednání řidiče k tíži dopravce a shledal ho odpovědným za vzniklou škodu. Ve věci Frans Maas (UK) Ltd -v- Samsung Electronics (UK) Ltd [2004] 2 LLR 251 anglický soud uznal odpovědnost zaměstnavatele za krádež zásilky, které se dopustil jeho zaměstnanec při plnění pracovních úkolů.

Podle čl. 17 Úmluvy CMR odpovídá dopravce za úplnou nebo částečnou ztrátu zásilky anebo za její poškození, které vznikne od okamžiku převzetí zásilky k přepravě až do okamžiku jejího vydání, jakož i za překročení dodací lhůty. Dopravce je zproštěn této odpovědnosti, jestliže ztráta zásilky, její poškození nebo překročení dodací lhůty bylo zaviněno oprávněným, příkazem oprávněného, který nebyl vyvolán nedbalostí dopravce, vlastní vadou zásilky nebo okolnostmi, které dopravce nemůže odvrátit a jejichž následky odstranit není v jeho moci. Podle čl. 29 Úmluvy CMR se dopravce nemůže domáhat vyloučení nebo omezení své odpovědnosti, byla-li škoda způsobena úmyslně nebo takovým jeho zaviněním, které se podle práva soudu, u něhož se právní věc projednává, považuje za rovnocenné úmyslu. To platí i tehdy, jestliže se úmyslného jednání nebo zavinění dopustili zástupci nebo pracovníci dopravce nebo jiné osoby použité dopravcem k provedení přepravy a jestliže tito zástupci, pracovníci nebo jiné osoby jednali v rámci svých pracovních úkolů.

Za okolnosti, které dopravce nemůže odvrátit a jejichž následky odstranit není v jeho moci, nelze považovat úmyslné jednání řidiče poddopravce vedoucí v konečném důsledku k odcizení přepravovaného nákladu. Dopravce je odpovědný za výběr smluvních partnerů i za další osoby, které byly pověřeny prováděním dopravy. Druhý žalovaný se nemůže zprostit odpovědnosti podle čl. 17 Úmluvy CMR, jelikož podle čl. 29 Úmluvy CMR je plně odpovědný za úmyslné jednání řidiče poddopravce, jehož důsledkem bylo odcizení přepravovaného nákladu.

I pokud se týká aplikace ustanovení článku 29 Úmluvy CMR, je možno poukázat na zahraniční judikaturu. V rozsudku Gerechthof IS - Gravenhage z 28. 11. 2007 - C04/1654 - ETL 3/2008, str. 364, soud dospěl k závěru, že dopravce, který ztratí část zásilky a není schopen vyvrátit podezření z úmyslného jednání svého zaměstnance, odpovídá za vzniklou škodu v souladu s článkem 29 Úmluvy CMR bez omezení.

Je tudíž třeba uzavřít, že dopravce podle článku 3 Úmluvy CMR, který je nutno vykládat ve spojení s článkem 29 Úmluvy CMR, odpovídá za jednání a opomenutí svých zástupců, pracovníků a všech

ostatních osob, kterých použije při provádění přepravy, stejně tak jako za jednání a opomenutí zástupců, pracovníků a všech ostatních osob, kterých použije jeho poddopravce i případný poddopravce tohoto poddopravce. Předpokladem je, že tito zástupci, pracovníci nebo ostatní osoby jednají v rámci svých pracovních úkolů, přičemž za takové jednání je třeba považovat i úmyslné jednání této osoby, pokud tato osoba jednala v rámci uložených pracovních úkolů, i když nejednala v zájmu dopravce, ale svým jednáním výlučně sledovala vlastní zájmy nebo zájmy třetí osoby. Dopravce tak zásadně odpovídá za jednání řidiče pověřeného provedením přepravy spočívající v krádeži tohoto zboží, jehož se dopustil během přepravy. Naopak tento dopravce by například neodpovídal za škodu, kterou by tento řidič úmyslně způsobil krádeží zboží v obchodu, neboť v tomto případě v rámci uložených pracovních úkolů nejedná. Stejně tak je třeba aplikovat článek 29 Úmluvy CMR.

Z výše uvedeného vyplývá, že závěr odvolacího soudu, že druhý žalovaný je žalobkyni odpovědný za ztrátu zásilky ve smyslu čl. 17 Úmluvy CMR, je správný. Tento závěr nezabývá druhého žalovaného možností domáhat se při splnění stanovených předpokladů náhrady způsobené škody po odpovědných osobách.

Ze shora uvedeného vyplývá, že rozsudek odvolacího soudu je z hlediska uplatněných dovolacích důvodů správný. Nejvyšší soud proto dovolání podle § 243b odst. 2, věty před středníkem, o. s. ř. zamítl.